

HET KOI CERTIFICAAT VAN DIERBAAR

In 1998 werd de koi wereld opgeschrikt door uitbraken van een toen onbekende ziekte onder koi, die leidde tot zeer hoge sterftepercentages onder de vissen, zowel bij de handel als bij de liefhebbers. Na enige tijd werd duidelijk dat de veroorzaker van deze ziekte een virus was dat sindsdien onder houders van koi vooral bekend is geworden als het Koi Herpes Virus (KHV).

Wetenschappers spreken ook van het Cyprinide Herpes Virus 3 (CyHV-3), in navolging van het CyHV-1 (karperpokken) en CyHV-2 (Goudvis Herpes Virus). Koi en karper (*Cyprinus carpio*) zijn gevoelig voor KHV.

Anno 2011 is er nog geen geneesmiddel voor KHV. Uitbraken komen met enige regelmaat voor in Nederland en de rest van de wereld, een vaccin is beschikbaar maar omgeven met vraagtekens. Nederland heeft (nog) geen import restricties in verband met KHV, hoewel dit volgens Europese regelgeving wel mogelijk is. Kosten van een bestrijdingsprogramma volgens deze Europese regelgeving zijn voor de overheid echter aanmerkelijk hoger dan de schade voor de overheid die ontstaat door de uitbraken. De schade van uitbraken ligt vooral bij de consument, detailhandel en groothandel, bij wie de uitbraak plaats vindt. Nederland heeft immers geen karper industrie voor voedselvoorziening.

Consumenten hebben weinig mogelijkheden om te bepalen in hoeverre zij een risico lopen bij aankoop van een koi bij de detaillist. Ze hebben vaak de kennis niet in huis om te beoordelen wat de risico's zijn en ze hebben doorgaans ook niet de mogelijkheid om te controleren of hun leverancier er alles aan gedaan heeft om te voorkomen dat de vissen besmet zijn met het Koi Herpes Virus. Ook voor de detaillist is het vaak niet eenvoudig om zodanig in te kopen dat de risico's beperkt zijn. Er is behoefte aan een keurmerk dat zich specifiek richt op een vermindering van risico's en wordt gecontroleerd door een onafhankelijke partij.

Het Koi Certificaat van Dierbaar wil in deze behoefte voorzien!

BEHEER VAN HET KOI CERTIFICAAT VAN DIERBAAR

Het Koi Certificaat van Dierbaar wordt beheerd door Dierbaar. De normen behorend bij het schema zijn formeel vastgesteld door het bestuur van Dierbaar, na te zijn goedgekeurd door de Commissie van Deskundigen. Deze Commissie bestaat uit vertegenwoordigers uit de sector, experts in de verschillende diergroepen, groothandel.

Wijzigingen in de normen behorend bij dit schema worden eveneens vastgesteld door het bestuur van Dierbaar op voorstel van de Commissie van Deskundigen.

Doelgroep voor het Certificaat zijn alle bedrijven die bedrijfsmatig omgaan met koi, te weten: groothandel in vijvervissen, vijvercentra, tuincentra met een vijverafdeling, koikwekers, gespecialiseerde koi handelaren en andere, niet met name genoemde bedrijfstypen die te maken hebben met koihandel.

De geldigheidsduur van een Koi Certificaat van Dierbaar is onbepaald. Jaarlijks vinden aangekondigde inspecties plaats. Op basis van klachten die het wezen van de doelstelling van dit Certificaat aantasten kunnen onaangekondigde of aangekondigde tussentijdse controles plaatsvinden, die apart aan de certificaathouder berekend worden.

Inspecties worden uitgevoerd door inspecteurs van Dierbaar. Deze Inspecteurs zijn gekwalificeerd om inspecties uit te voeren in de gezelschapsdieren sector. Uitgangspunt is dat de totale tijd besteed aan een inspectie twee uur bedraagt (inclusief voorbereiding en verslaglegging). De beslisser, de voorzitter van Dierbaar, neemt het besluit over Certificering op advies van de Inspecteur.

De inspecties en de procedures rondom inspecties door Dierbaar vinden plaats op basis van het Kwaliteit Management Systeem van Dierbaar.

KHV is een complexe ziekte en kan niet altijd ontdekt worden in de vissen. Vissen kunnen drager van het virus zijn, aan de ziekte leiden, of die alleen doorgeven. Een negatieve test door een laboratorium betekent niet altijd dat het virus niet aanwezig is. Er zijn veel maatregelen te nemen om het risico op KHV te verkleinen. Alle maatregelen tezamen reduceren het risico op een uitbraak zoveel mogelijk. Het risico kan echter niet tot nul procent worden gereduceerd. Een Certificering door Dierbaar is daarom geen waterdichte garantie dat er nooit een uitbraak van KHV kan plaatsvinden. Om die reden behoort een goede klachtenregeling tot de vereisten van het Certificaat. Voortzetting van het Certificaat na een uitbraak is gebonden aan hoe de ondernemer omgaat met klanten en levende have na een uitbraak.

Het Koi Certificaat richt zich vooral op het reduceren van het risico op uitbraken van KHV. Deze risico's liggen op het gebied van ziekte preventiebeleid, inkoop en strikte handhaving van vaste werkwijzen. Er zijn overigens meer ziekten die algemeen voorkomen bij koi en andere diersoorten die in deze sector verhandeld worden. Om deze reden wordt in de norm uitgebreid aandacht besteed aan algemene ziektepreventie en niet alleen met betrekking tot koi.

Klanten van gecertificeerde bedrijven kunnen met klachten over deze bedrijven in de eerste plaats terecht bij de gecertificeerde bedrijven zelf, maar ook, voor zover dit zaken betreft die samenhangen met de norm behorend bij het schema, bij Dierbaar. De rol van Dierbaar bij een klachtenprocedure is bemiddelend, maar niet bindend.

NORM BEHORENDE BIJ HET KOI CERTIFICAAT VAN DIERBAAR

1-DEFINITIES

Bassin	Ruimte waarin koi en/of andere vissen gehouden worden in het bedrijf. Bij een nieuw te inspecteren bedrijf mag een bassin nog uit compartimenten bestaan. Bij aanleg van nieuwe bassins in een gecertificeerd bedrijf, mogen de compartimenten nog maar uit één enkel compartiment bestaan.
Certificaat	Op schrift gesteld bewijs dat de onderneming aan de door Dierbaar gestelde eisen voldoet.
Detailhandel	Natuurlijke of rechtspersoon die zich bedrijfsmatig bezighoudt met de verkoop van dieren aan particulieren.
Gekwalificeerde medewerker	Medewerker die in het bezit is van het (de) diploma('s) zoals bedoeld in Art. 2.1.
Groothandel	Op import, export of tussenhandel in dieren gerichte onderneming welke als zodanig bij de Kamer van Koophandel is geregistreerd.
Inspecteur	Functionaris die namens Dierbaar in een onderneming een inspectie uitvoert om te constateren of de onderneming aan de door Dierbaar gestelde eisen voldoet.
Inspectie	Activiteit van de inspecteur om te constateren of de onderneming aan de door Dierbaar gestelde eisen voldoet.
NVWA	Nederlandse Voedsel en Waren autoriteit, bevoegde overheidsinstantie met betrekking tot dierziekten beleid, samenvoeging van vroegere Voedsel en Waren Autoriteit (VWA), Algemene Inspectiedienst (AID) en Plantenziektkundige Dienst (PD).
OFI	Ornamental Fish International, de international vereniging van bij siervishandel betrokken bedrijven.
Ondernemer	Persoon die binnen het bedrijf eindverantwoordelijk is voor de werkzaamheden die door hem en/of de medewerker(s) uitgevoerd worden.
Ontsmetten	Doden van ziektekiemen, zoals bacteriën, virussen, schimmels, etc. in dierverblijven en omgeving.
Procedure	Op schrift gestelde standaard manier van werken.

Registratie	Afgetekende controlelijst waaruit blijkt dat bepaalde activiteiten hebben plaatsgevonden.
Reinigen	Verwijderen van organisch materiaal, zoals mest en voedselresten.
Vervanging	Incidentele vervanging gedurende een aaneengesloten periode van maximaal 4 weken. Structurele vervanging gedurende een aaneengesloten periode van meer dan 4 weken.
Ziektevrij	Door veterinaire dienst van exportland vrij verklaard volgens de normen daarvoor van de OIE, de wereld organisatie voor diergezondheid.

2-ADMINISTRATIE

2.1 Protocollen

Protocollen vereist door deze norm moeten worden vastgelegd en beheerd. Daarvoor moet in een protocol zijn vastgelegd, hoe:

- a) de verantwoordelijke voor uitgifte de protocollen goedkeurt op geschiktheid;
- b) de verantwoordelijke de protocollen indien nodig actualiseert en goedkeurt;
- c) relevante versies van de protocollen op de werkplek beschikbaar zijn;
- d) protocollen leesbaar en gemakkelijk herkenbaar blijven;
- e) onbedoeld gebruik van vervallen protocollen wordt voorkomen, en geschikte identificatie wordt toegepast als ze om welke reden dan ook worden bewaard.

OPMERKING: Deze protocollen kunnen in elke vorm of soort medium zijn.

OPMERKING: Meerdere eisen kunnen in één protocol worden beschreven en er kunnen meerdere protocollen voor de invulling van één eis worden opgesteld.

2.2 Registraties

Registratie die wordt vereist door deze norm moet worden beheerd. Er is een protocol voor de identificatie, het opslaan, de bescherming, het terugvinden, het bewaren en de vernietiging van registraties.

2.3 Wet- en regelgeving

2.3.1 De ondernemer moet aantoonbaar voldoen aan de op het bedrijf van toepassing zijnde wetgeving, die betrekking heeft op diergezondheid, dierenwelzijn, soortbescherming, transport en diergeneesmiddelen.

3-VAKBEKWAAMHEID

3.1 Vakbekwaamheidseisen

3.1.1 Medewerkers van het bedrijf zijn gekwalificeerd in het kader van dit schema wanneer zij aan tenminste de volgende opleidingseisen voldoen:

- Basiscursus Dierenspecialzaak (of opleiding op tenminste MBO 4 niveau en dierverzorging en winkelbeheer in pakket).
- Cursus Visziekten (of vergelijkbare opleiding)
- Cursus Diergeneesmiddelen/bestrijdingsmiddelen (of vergelijkbare opleiding)

3.1.2 Gegevens omtrent opleidingen worden bijgehouden in een registratie.

3.2 Aanwezigheid gekwalificeerd personeel

3.2.1 De leiding van de vijverafdeling ligt in handen van een gekwalificeerde medewerker.

3.2.2 Tijdens openingstijden is er altijd een gekwalificeerde medewerker aanwezig.

3.2.3 Werkzaamheden die te maken hebben met koi, verzorging van koi, verkoop van koi en alle andere aspecten die de werking van deze norm raken, worden verricht onder verantwoording van een gekwalificeerde medewerker.

3.3 Vervanging

Gekwalificeerde medewerkers mogen tijdelijk vervangen worden door niet gekwalificeerde medewerkers mits deze tenminste vijf jaar ervaring hebben op de vijverafdeling van een soortgelijk bedrijf.

3.4 Bijscholing

3.4.1 Gekwalificeerde medewerkers besteden tenminste twee dagdelen per jaar aan bijscholing op het gebied van koi-houderij.

3.4.2 Het bedrijf zorgt ervoor dat vaktijdschriften op het gebied van koi-houderij beschikbaar zijn voor alle medewerkers.

3.4.3 Gegevens omtrent opleidingen worden bijgehouden in een registratie.

4-HUISVESTING

4-1 Bassins

4.1.1 De grootte van de huisvesting voor koi is zodanig dat de vissen voldoende zwemruimte hebben, diameter van een rond bassin, of lange zijde van een vierhoekig bassin tenminste vier maal de lengte van de grootste vis in het bassin. Minimum diepte: 40 cm.

4.1.2 Van deze minimum maten kan worden afgeweken in geval van tijdelijk huisvesting voor een medicinale behandeling. Dichtheid van de koi is zodanig dat de waterkwaliteit ook bij ruime voeding altijd op peil blijft.

4.1.3 Elk bassin is voorzien van een thermometer, zichtbaar voor eenieder.

4.1.4 Elk bassin is voorzien van een registratiekaart waarin eventuele behandelingen van de in bassin aanwezige vissen is aangegeven, datum binnenkomst, herkomst en leverancier.

4-2 Water kwaliteit

4.2.1 Filtratie van water is zodanig dat de kwaliteit van het water waarin de koi gehouden wordt te allen tijde voldoet aan de eisen zoals gesteld door OFI (OFI, 2005).

4.2.2 Water kwaliteitsparameters zoals genoemd in de tabel van dit OFI boekje worden volgens een vastgelegde procedure gecontroleerd en geregistreerd.

4.2.3 Bassins kunnen als volgt met elkaar samenhangen:

- Elk bassin is een volledig zelfstandige unit met eigen filtering.
- Bassins zijn parallel aan elkaar geschakeld, waarbij schoon water in een bassin kan stromen en waarbij het afvloeiende water niet wordt hergebruikt.

In dit laatste geval is recirculatie van water alleen toegestaan wanneer het hergebruikte water zeer grondig wordt gefilterd en ontsmet door middel van UV filtering of Ozon behandeling.

4.2.4 Bassins waarin koi gehouden worden, zijn zodanig van elkaar gescheiden dat spatwater van het ene bassin niet het andere bassin kan besmetten.

4-3 Isolatie bij calamiteiten

Indien noodzakelijk moet elk bassin te allen tijde als een aparte unit kunnen draaien. Dit wordt toegepast in geval van ziekte uitbraak en bij medicinale behandeling.

5-VERZORGING EN ONDERHOUD

5.1 Verzorging

5.1.1 Alle dieren worden dagelijks voor opening van het bedrijf gecontroleerd volgens een vaste procedure. Van afwijkingen en eventuele behandeling wordt een registratie bijgehouden. Dode dieren worden direct bij waarnemen verwijderd.

5.1.2 Het bedrijf heeft een vaste relatie met een in koi gespecialiseerde dierenarts. Er wordt een logboek bijgehouden van de activiteiten van deze dierenarts.

5.1.3 Constateren van meldingsplichtig ziekten in het bedrijf (KHV, EUS) leidt altijd tot melding hiervan bij de NVWA (meldkamer, tel. 045-5466230). Deze melding wordt genoteerd in het logboek van de dierenarts.

5.2 Voeding

5.2.1 Koi wordt uitsluitend gevoerd met voeders die geschikt zijn voor koi.

5.2.2 Er wordt gevoerd door vaste medewerkers volgens een vastgelegde procedure. In deze procedure is opgenomen met welke voeders gevoerd is, door wie en wanneer.

5.3 Hygiëne / ontsmetten

5.3.1 Ruimtes waarin bassins met vissen gehuisvest zijn, worden dagelijks volgens een vast protocol gereinigd. Minstens één maal per week worden deze ruimtes grondig gereinigd en ontsmet.

5.3.2 Elk bassin heeft een eigen net en bowl, of netten en bowls worden na elk gebruik ontsmet.

5.3.3 Bassins waarin vissen gehouden worden, worden voorafgaande aan ontvangst van nieuwe vis grondig gereinigd.

5.3.4 Van grondige reiniging en ontsmetting wordt een registratie bijgehouden van:

- wie de reiniging en ontsmetting uitvoert,
- wanneer de reiniging en ontsmetting wordt uitgevoerd, en
- met welke stof ontsmet is.

6-HANDEL

6.1 Ziekte vrije inkoop

Koi wordt uitsluitend ingekocht bij leveranciers die formeel, volgens OIE normen, vrij zijn van KHV en SVC, of bij leveranciers die zelf ook in het bezit zijn van het Koi Certificaat van Dierbaar. Bij eigen import wordt een kopie van het gezondheidscertificaat waaruit dit blijkt, bewaard.

Omdat bij KHV vaccinatie gewerkt wordt met een verzwakt maar nog wel levend virus kunnen gevaccineerde koi per definitie niet als KHV vrij worden beschouwd. Leveranciers van gevaccineerde koi kunnen dan ook niet vrij worden verklaard van KHV volgens OIE normen.

6.2 Opvang van een partij die nog geen quarantaine periode doorlopen heeft.

6.2.1 Bij opvang van koi die nog geen quarantaine periode doorlopen heeft (eigen import, transshipping), mogen geen partijen van verschillende leveranciers worden gemengd en tevens mogen vissen afkomstig van verschillende kwekers binnen één partij niet worden gemengd.

6.2.2 Quarantaine van een partij duurt tenminste 21 dagen bij een temperatuur van 20-24°C. Tijdens deze quarantaine periode wordt tenminste één exemplaar van elke leverancier binnen de partij (kwekers) getest op KHV door middel van een door de OIE erkende testmethode. In de quarantaine periode wordt tevens gecontroleerd op aanwezigheid van parasieten. Eventueel andere aanwezige ziekten worden bestreden. Vissen mogen pas verkocht worden na de quarantaine periode en bij een uitslag van de KHV test die aangeeft dat de geteste vis niet besmet is, wanneer de dieren vrij zijn van parasieten en geen klinische tekenen van ziekten vertonen. Van deze quarantaine wordt registratie bijgehouden.

6.2.3 Indien door een leverancier of afnemer gemeld wordt dat een geleverde vis verdacht wordt van een besmetting met KHV, of wanneer een melding gegeven wordt van een besmetting, wordt een exemplaar uit dezelfde partij, indien nog aanwezig, getest op KHV volgens boven omschreven methode.

6.2.4 Indien een KHV test aangeeft dat de geteste vis wel besmet is, wordt de gehele partij vernietigd, tevens alle vissen van andere partijen die in het zelfde bassin gehouden worden en in overleg met de NVWA vastgesteld welke maatregelen noodzakelijk zijn met betrekking tot de overige koi in het bedrijf en ontsmetten van bassins. De leverancier wordt op de hoogte gesteld. Tevens worden afnemers van vissen uit de besmette partij op de hoogte gesteld.

6.3 Opvang van een partij die al een quarantaine periode doorlopen heeft.

6.3.1 Bij opvang van koi die al een quarantaine periode doorlopen heeft, worden bij voorkeur geen partijen van verschillende leveranciers gemengd en tevens worden bij voorkeur vissen afkomstig van verschillende kwekers binnen één partij niet gemengd.

6.3.2 Bij verdenking van een KHV besmetting wordt uit het betreffende bassin tenminste één vis getest op KHV door middel van een OIE erkende testmethode. Tevens wordt de verdenking bij de NVWA gemeld (wettelijke verplichting) en de leverancier.

6.3.3 Indien een KHV test aangeeft dat de geteste vis wel besmet is, wordt de gehele partij vernietigd, tevens alle vissen van andere partijen die in het zelfde bassin gehouden worden en in overleg met de NVWA vastgesteld welke maatregelen noodzakelijk zijn met betrekking tot de overige koi in het bedrijf en ontsmetten van bassins. De leverancier wordt op de hoogte gesteld. Tevens worden afnemers van vissen uit de besmette partij op de hoogte gesteld.

6.4 Verkoop

6.4.1 Zieke vissen worden niet verkocht. Op de bassins is aangegeven dat de dieren niet ter verkoop zijn.

6.4.2 Om afnemers van koi eventueel te kunnen waarschuwen bij eventuele uitbraken worden gegevens vastgelegd van alle klanten die koi kopen.

6.4.3 Consumenten ontvangen bij aankoop van koi schriftelijk informatie waarbij tenminste de volgende zaken aan bod komen:

- huisvesting voor koi
- koi voeding en voederen
- hanteren van koi
- koi ziekten en KHV in het bijzonder
- Koi Certificaat Dierbaar
- Garanties en klachtenprocedure

6.4.4 Consumenten ontvangen een garantie op de vissen van twee jaar. In het eerste half jaar daarvan ligt de bewijslast voor niet aansprakelijkheid bij de verkoper, in de rest van deze periode ligt de bewijslast voor aansprakelijkheid bij de consument (Europees consumentenrecht).

7-KLACHTENAFHANDELING

7.1 Klachtenprocedure

Het bedrijf heeft, en werkt volgens een vastgelegde klachtenprocedure waarin duidelijk is aangegeven hoe het bedrijf omgaat met klachten, wie deze beoordeelt en afhandelt en hoe de consument over het resultaat van de beoordeling wordt geïnformeerd.

7.2 Klachtenregistratie

Alle klachten worden bijgehouden in een register, waarin duidelijk wordt weergegeven:

- datum van de klacht,
- naam en adresgegevens van de persoon die de klacht indient,
- inhoud van de klacht,
- naam van degene die de klacht afhandelt,
- besluit, argumentatie, eventueel genomen maatregelen in het bedrijf om herhaling te voorkomen.
- datum waarop persoon die de klacht indient op de hoogte is gesteld van resultaat van de afhandeling .